A kollégium valóban sok kérdést tűzött pirendre, aminek publicitását nem vontam ségbe, csak „látszateredménynek" nevezn. Tettem ezt azért, mert a problémák klarálásán túl semmit nem tudunk, hogy a rmányzat ezekre hogyan, miként reagált; ntosabban a politikai információsrendszerk ezen a síkján a kiindulási pont után mi tént? Van-e konkrét eredmény, határidős ret arra nézve, hogy a hiányzó feltételrendrek változnak, s a problémák megoldása kezdődött, megkezdődik.

A nemzetiségi törvénnyel kapcsolatban vaban korrigálnom kell a korábban írtakat. A llégium készített egy törvénytervezetet, s zel kapcsolatban több nyilatkozat is elhangtt. (Ezt a törvénytervezetet azóta hazai és lföldi szakemberek megkapták véleményesre.) Tehát két törvénytervezet van, az említt akadémiai intézetben készült és a kollégin által készített.) A törvény további sorsáról veset tudunk. Ezen kevesek közül idézem Kossuth rádióban október 25-én elhangzott terjú részletét:

„– Igaz-e az, hogy a nemzetiségi törvény ánya miatt vádak érték az Igazságügyi Misztériumot?

(Tabajdi Csaba) – Volt eléggé éles bírálat, gy az etnikai és kisebbségi törvény tervezet az Igazságügyi Minisztérium elfektette, és re nem is találtak mentséget a kollégium zonyos tagjai. Annyi mindent kellett a törnyhozási munkában az elmúlt egy év alatt irténelmileg bepótolni, hogy nem lett volna abad ezt a kérdést félresöpörni. Erre azt iszem mindenképpen szükség van, a nemzeti nikai kisebbségi törvény munkálatainak felyorsítására."

Nem tudom, hogy azóta ezek a munkálatok ennyiben gyorsultak fel az eredeti tervhez épest, de ugyancsak nyilatkozatok alapján, em vagyok bizakodó, hogy április-májusban sz elfogadott nemzetiségi törvényünk. S gyancsak nem tudom, mennyiben fognak a ltétel- és eszközrendszerek úgy változni, gy a törvényben foglaltak alapján cselekedi is lehessen. A Vígh Károly által említett érdésekkel valóban foglalkozott a kollégium, – és még sok szükséges és jelentős kérdéssel s – de a mennyiség és minőség viszonyát gyelve pesszimista vagyok.

Például a november 7-i kollégiumi ülésen hazai albizottság a nemzetiségi könyvkidással, könyvterjesztéssel a nemzetiségi tömegkommunikációs eszközökkel, és a cigányság társadalmi-gazdasági és kulturális helyzetével foglalkozott. Idézek az aznapi Déli Krónikából, amely csak az egyik napirendi pontra, a könyvkiadásra, könyvterjesztésre vonatkozott. „A meghívott vendégek közül Réger Antal, a Magyarországi Németek Szövetségének alelnöke, országgyűlési képviselő hozzászólásában óvta is a kollégiumot, nehogy komolytalanná váljon munkája azzal, hogy egy ilyen horderejű kérdést egy napirendi pontként tárgyalva letud, szaporítva a megoldást nem hozó panaszlapok számát."

Utoljára hagytam a cikk személyes vonatkozású, Tabajdi Csaba személyét érintő bírálatot. Válaszomat kettéválasztom. Az első az „ejtőernyősre" vonatkozik, ahol Vígh Károly ismét „félreértelmezett". Nem írtam, hogy amennyiben Tabajdi Csaba művelődési miniszterhelyetteseként látná el a hazai nemzetiségekkel kapcsolatos funkciót, nem tartanám „ejtőernyősnek". Hangsúlyozom: a magyarországi nemzetiségek esetében. A hajdani kb-n belül nem a külügyi osztály foglalkozott a hazai nemzetiségekkel; itt ismét nem szándékozom a határon túli magyarságra kitérni, amit más megközelítésű problémának, gondnak tartok, amivel valóban foglalkozott az osztály és Tabajdi Csaba is. Feltehetően más véleménnyel vagyunk Vígh Károllyal arra nézve, hogy a pártállamot uraló, az országot jelen helyzetbe juttató MSZMP kb vezető beosztású munkatársai mennyire felelősek az ország sorsáért.

Ennél lényegesebbnek tartom, hogy elvileg miben nem értek egyet Tabajdi Csabával, s ebben kizárólag az ő nyilatkozatára hivatkozom: (Kelet-Magyarország, 1989. október 26.) „...az európai gyakorlatot nézve nemzetiségi politikánk miatt nincs miért szégyenkeznünk, azonban a hazai demokrácia szempontjából még sok tennivalónk van." Szerintem van miért szégyenkeznünk, a nézőpont attól is függ, hogy Európa mely részéhez, országához viszonyítunk. Az interjú második részével ami az önszerveződéssel, a nemzetiségi önkormányzattal foglalkozik, egyetértek, hozzátéve, hogy ezek hiánya miatt a *magyarországi nemzetiségek semmilyen formában nem okolhatók*, hibáztathatók az asszimiláció, az abban való passzív „részvétel" miatt.

Tarján G. Gábor

X 362 · 15 · 61

VITA HELYETT TIZENÖT KÉRDÉS

1989 decemberében hosszú cikk jelent meg Fekete Gyula tollából a Hitel című újságban, amelyben korábbi cikkeink miatt többünket „antianyasággal" – e szó állítólag azt jelenti, hogy anyaellenesség – illetve kurtizán erkölcsökkel, tájékozatlansággal és csúsztatással vádol.

Értékvitánk magánügy lenne, ha:

1. a Hitel szerkesztősége nem döntött volna úgy, hogy az alábbi, igen rövid válaszanyagot nem hozza le, sőt vissza sem küldi nekem – ez személyes megtámadtatásról lévén szó – sajtóetikai kérdés;

2. nem lenne Fekete Gyula azóta egy politikai párt vezetője. Ez viszont politikai kérdés: nem mindegy, hogy valaki újságíróként vagy parlamenti mandátum birtokában hirdeti az alapvető emberi jogokat korlátozni kívánó nézeteit.

Kérem e két okból a szerkesztőséget, hogy az alábbi rövid választ lehozni szíveskedjenek:

Javasoljuk Fekete Gyulának, vessünk véget az ideológiai vitának (lásd Hitel 1989/24 61–63. p., ill Magyar Nemzet 1988. október 27. és 1989. február 4. közötti demográfiai levélváltás), minthogy értékrendszerünk közeledni nem fog, s a lövöldözésnek nincs értelme.

Konkrét kérdésekre konkrét válaszokat kérünk:

1. Nevezze meg azokat az országokat, ahol az egy főre eső nemzeti jövedelem a gyerekszám csökkenése miatt csökkent, vagy a csökkenő gyerekszám pl. a nyugdíjasok életszínvonalát bármilyen módon mérhető életminőségét rontotta volna!

2. Nevezze meg, mi a „gyerekadó"! „Az adó olyan pénzügyi kötelezettség, amelyet az állam vagy más közjogi testület külön ellenszolgáltatás nélkül követelhet az adófizetésre kötelezettektől." Amire Fekete gondol, az nyilván az adókedvezmény hiánya, illetve a szociálpolitika elégtelensége. És ez azért más, csak nem hangzik olyan jól.

3. Nevezze meg azt a nemzetet, amely állami kereteinek megszűnése előtt népességfogyatkozás miatt eltűnt!

4. Az európai egység nélkül, a szabad munkaerő-vándorlás nélkül, s egy így „kikényszerülő" nemzetközi demokratikus légkör nélkül, milyen erő fogja kisállamiságba zárkózott térségünk kormányait és társadalmait korrekt nemzetiségi politikára, toleráns együttélésre késztetni?

5. Hol szerzett vendégmunkás érdemi politikai pozíciót Európában? Mert azt összemosni, hogy velük problémák vannak és hogy ők hatalomra törnek – enyhén szólva különös.

6. Fekete Gyula szerint – ha a magyar publicisztikát végigtekinti (Baráth, Milotay stb.) – igaz-e az az állítás, hogy a bevándorló, majd érdemtelenül pozíciókat szerző népcsoport képzete kínosan emlékeztet a magyar polgári fejlődés antiszemita interpretációjára".

7. Igaz-e, hogy a kvalifikáltabb, a terhességmegelőzésre inkább nyitott és talán teherválallásra is alkalmasabb rétegek körében kevesebb gyerek születne egy részleges abortusztilalom vagy csökkentett terhességmegelőzési propaganda esetén, mint azokban a családokban, melyek alacsonyabb képzettségűek, eleve elemi, materiális gondokkal küzdenek?

8. Igaz-e, hogy egy részleges abortusztilalom kiskapui, egy teljes abortusztilalom megszegésének csatornái, eleve inkább a magasabb társadalmi helyzetű csoportok rendelkezésére állanának, s az előzőhöz hasonlóan ez is növelné a társadalmi igazságtalanságot?

9. A növekvő gyerekszám viszonyai között növelhető lenne-e a százezer főre eső kórházi ágy, egyetemi férőhely stb? Ha igen, milyen adónövelésekkel kívánja ellensúlyozni a szintentartáshoz, növeléshez szükséges költségvetési kiadásokat?

10. Ha több a nem kívánt gyerek, több lesz-e a csecsemőgyilkosság, a fizikai brutalitás, a válóperek száma, megnövekszik-e az állami gondozottak száma, növekszik-e a fiatalkori bűnözés?

11. Egy egységes Európába tagozódó Magyarországon a XXI. században – ahol az alacsony bér már nem lehet vonzóerő, legfeljebb a magasabb képzettség – ki és milyen forrásokból teremtene munkahelyeket az újabb, a nyugdíjba vonulóknál népesebb generációk részére?

12. Igaz-e, hogy a növekvő gyerekszámmal, a nők otthonmaradásával növekedne a kereső családfők túlmunkája, illetve ebből eredő mortalitása?

13. Igaz-e, hogy akkor, amikor *minden* politikai és ideológiai erő a „nemzet javára" hivatkozik, teljesen ellentétes gazdasági és politikai célokkal kapcsolatban, az egyetlen lehetséges megoldás, hogy a nemzet fogalmáról alkotott – egyébként tudásszociológiai és ideológiatörténeti vizsgálatnak bármikor alávethető – véleményünket mindenféle érdemi vitából kikapcsoljuk?

14. Nem az történik-e, hogy vannak objektíve eltérő elképzelések társadalmi, gazdasági és politikai kérdések megoldására, minden megoldásnak vannak az adott nemzet társadalmi csoportjai között nyertesei és vesztesei, s mégis minden megoldási javaslat – részben jóhiszeműen, hamis tudattal – ahhoz viszonyítja saját „nemzetiségét", hogy az általa preferált értékeknek és az azt követő társadalmi csoportoknak kedvez, s ezek érdekét nyilvánítja nemzetinek?

15. Igaz-e, hogy az „életmód pluralizmusa", a politikai pluralizmus egyetlen lehetséges tükre, a működő szociális demokráciák egyik legfontosabb jellemzője, s hogy csak a totalitárius társadalmak kívánták eddig előírni az emberek értékrendjét és életmódját?

Nagy Péter Tibor